

k predsedničkom stolu, a sedili su ga dr. Kurelić, Sancin i drugi, te je potrušio stol sa svim što je na njem bilo. Nastala je strahovita gungula, i sabor je bio onemogućen. Vladin poverenik Fabiani pročitao je ukaz o zaključenju sezije i zastupnici su se razili.

O svemu tome podale su obe stranke svoje priopćenje javnosti: Talijani u brošuri "Agli elettori" (izbornicima), a Jugosloveni u brošuri "Mir ili rat?" (Svrši će se).

DOPISI

IZ RIJEKE.

I opet najamnina - Tat - Bespeseni fanati - Nijemci protiv nas. Madžari za nas.

Pitanje najamnina traje i čini se, da se još dugo neće skinuti s dnevnog reda. Vlasnici su kuću izabrali svoje delegate, a stanari svoje. I tako su delegati rasprljaju, bas kas i svaka druga paritetna komisija. Budući da jedni drže tvrdno, a drugi, to se ne zna, kad će se sve to da svrši.

Medutim fai bi se stvar moralna što prije da uredi, jer naš grad čekaju još i drugi, kudikamo važniji problemi. Kod nas je tako: još se jedno pitanje pravo ne riješi, i već se na horizontu pokazuje drugo. Tako i ovaj put: još nismo s pitanjem najamnina došli na kraj, a već nam prijeti drugi jedan problem: problem lopova i provalnika. Napokon, šta mi koristi i najljepsi i najudobniji stan, aki ja nisam sjeđuran u njemu! Citali ste, kako su ovih dana zlikovci provali u trgovinu onoga rječkoga trgovca i odnijeli mu sile novaca: neki vele preko stotine hiljade lira. Da ne bi ko mislio, da je jedini sluhaj Ima ih više. Ima ih vrlo mnogo, samo što je ovo jedan od kripnih, dok su oni drugi nešto manji, gdje se operira i sa sitnijim svatoma.

No ta "lopovska zaraza" zahvatila je gotovo čitav svijet. Vrlo bi zanimivo bila statistika, iz koje bi razvidno bilo, koliko svjeda živi danas od same kradje, bilo one fine ili pak grube kradje. Opatija je fino iječilište, pa se svim tim vele, da ima i tamo lopova. "Vedetta" je ovila dane donjela čitav jedan stupac, u kome je nabrojena sve kradje i pokušaje kradje izvršenih u posljednje vrijeme u toj našoj susjednjoj "Perlis". Po tome nismo mi na Riječi ni u tome nikakav unikum, ali svakako stvar je to vrlo žalosna.

Ima ih, koji će reći: kriva je mizerija, nezaposlenost. Jest ali nezaposlenostima imaju vrste. Ima ljudi, koji nikako ne mogu da dođu do zarađe, premda bi radi vrsili ma koji posao. No ima i takovih, koji bi mogli u službu, ali im se ne naši. Naši suoci išli od malih nogu trbuhom za kruhom, a danas ima evo mladića, koji veli: ako ne mogu doma da nadjem posla, ne cuši da ga druguda tražim. Rijetki, vrlo rijetka teorija, koja nam se uvelike osvjećuje, jer i nezaposlen mladić treba novaca i u svoju svakidašnju panatniku, pa za cigarete, a dakkako, i za Semponcino i za druge slične znamenite stvari.

Dali nam je i tu i takovu kugu domaći i ovo sadašnje poratno doba?

Nekšta je došlo i otuda, ali ne sve. Mladići Rijecani sjećamo se dobro, kako je i u vrijeme prije rata bilo na Rijeci frakala, kojima je već i onda vrlo dragi bilo "il dolce far niente". Tu se bile one deljile, kojima bi se određuju do slučaja. Madžari bacili su po koji groš, da viđu Elijen njima, Madžarinama, a Hrvatinama — dolje i abasso! I te rođice rumene jedva su tekele čas, da bi se jedgod rodila kakova demonstracija, da mogu štograd i oni u mutnomu da polove. To im je bila sva zarada, sva služba. Mi smo takovim fraklesima već onda pjevali:

Nisu to mladići, leh su to šperlente, Kada doma dođu lačni su palente, A to su mladići, pipicu tunaju, Nimaju ni solda, a svu noć frajaju...

PODLISTAK

Sretan djed

Okrstismo prijelica. Dečko je zdrav i jak, kao što su mu roditelji. I djed se je dovezao preko hrda i dolina, po kliši i sjenju. Starac je od 68 godina, ali rumen i zdrav kao dijen. Kosu mu je bijela, ali prebušna, a obit blistave i vesele. Kao da će sas zapjevati. Poslje vecere — biješa već okasno — htjednosno na potinjak, ali ne djed, nego će ovako:

— Nikuda, braćo! Ja se evo sav preporod. Nije još godina dana, što mi sin javi Žicom: "Oče, dodji u nedjelju, ja se ženim." Mjesec dana prije toga bijah kod sina. Čuo sam, da se ženi. On meni ni reči o tom, a ja neću da ga pitam. To mi je dragoo. Ja mu gospodar više nijesam, niti bih mu htio biti. On se ženi za sebe, kao što sam se i ja. Ako bude sretan, komu draže nego meni. Bude li nesretan, sam si je kriv. A jučer mi javila: "Dodatak sutra, da krištimo sin." I evo mene blažena, a vi hodeći kuciti! Starac se kucne sa svima, zaboravi da piće, nego će:

— I ja sam se sam ozelenio po svojoj dragoj volji, a proti volji svega ženina roda, pa se nikad ne pokajah. Da znani pisati, ja bih o tom napisao cijeli roman, nego ču vam reći samo ovo: Bio sam gumbarski

Još jedan problem: naša trgovina. Robe, a kupaca nema. Sto grad se svojim korpušom s našim bližnjim okolicom potroši, to je za veliki broj naših trgovaca vrlo malo. Nama treba retrotereta, a to će reći ljudi, koji bi morali doći izvana i ovdje popovati što više robe i našim trgovcima napuniti što više džepova. A takovih ljudi nema. Već je konac januara, a za Opatiju, vele, da je gotovo sasvim prazna. A Opatija je naša najtrdija žila kucavica. Ako has ona izđa, izdalo nas je sve. Otkuđa taj novi zastoj u prometu stranaca? "Piccolo" i neke druge italijanske novine pišu, da je to zbog toga, što Nijemci u svom novinama, u društvenim i školama čine silnu propagandu protiv Italije i to zbog postupanja italijanskih vlasti u Trentinu. Čini se, po pisanju "Piccola" i drugih italijanskih novina, da je najviše ubola, Nijemci ona najnoviju naredbu, po kojoj će mnogi tirolski Nijemci morati da promijene i svoja njematska prezimena, tako da svi oni, koji se na primjer zovu: Brener morat će da promijene svoje ime u Breneto, ako se zove Botzen, zatv će se unaprijed Bolzano itd. "Piccolo" piše, da je radi tega i u Berlinu došlo ovih dana po velikih demonstracija protiv Italije. U jednom kinematografu su izviđali jednog italijanskog pjevača i sve tako.

Svakako jedno stoji: gotovo sve njemačke novine pozivaju Nijemce, neka nijedan od njih ne ide u Italiju, a dakkako ni u Opatiju, pa ni na Rijeku. A to je zlo. To je, može se reći, i uvreda, i "Vedetta" ima pravo, kada se Nijemcima grozi s Vitorijem Venetom i sličnim.

Sva sreća, što osim Njemaca ima na svijetu i drugih ljudi.

Kad se u četvrtak selo probudio i prvi su putnici krenuli cestom po svome poslu, naši su na cesti na Ivana, koji je ležao smrznut u snijegu. Vjest o takovoj smrti silno je porazila cijelo selo. Ivan je valjda u veselom stanju na snijegu zaspao. Nije osjećao hladnoće, dok ga je alkohol grijeo, ali poslije je zamrzao i tako umro.

Kako se okruglo plaća nerazborito uživanje alkohola! Koliko se puta čita u novinama, a koliko nam i stariji ljudi pričaju, kako pijani stradavaju na putu za vrijeme velike studeni. No još imade među našim ljudima takovih, koji ne će da slusaju uputa, koje im se daje, ili ne će da se po njima vladaju. Žalosni svrsetak Ivana Ribarića opomenut će više od jednoga, a još k tomu jedna bolesna, to nije niko ifaćo po Ivana.

Kad se u četvrtak selo probudio i prvi su putnici krenuli cestom po svome poslu, naši su na cesti na Ivana, koji je ležao smrznut u snijegu. Vjest o takovoj smrti silno je porazila cijelo selo. Ivan je valjda u veselom stanju na snijegu zaspao. Nije osjećao hladnoće, dok ga je alkohol grijeo, ali poslije je zamrzao i tako umro.

Kao da svakog dolaska vlaka, tako je u četvrtak ujutro izasao Manzini, pred Kantanarsku staciju sa crvenim fenjerom (teralom), da dade znači: da se vlak zaustavi. Taj znak se daže po danu crvenom zastavom. Dolazio je vlak, koji polazi iz Pule u 5 sati ujutro. Vlak se je približavao selu. Neki babiljati jednog našeg dobrog mladića. Skoro ni ne vjerujemo da ga više nema među nama. A on spava u hladnoj zemlji, pokriven naslegom snijeh-pahućicama. I kao da mu je taj nježni snijeg otežao, pa kad nestane snijeg, kao da će se Ivana povratio životna snaga. Nu on spava vječni san. Bog mi dusi prosti i laka mu bila zemlja!

IZ ROČA.

U Roču već više vremena nemamo svoga župnika. K nama dolazi misija humski župnik već, g. Kurelić. Neko je putovalo i očito i učitelj iz Ročkog Polja, da je kao svećenik obavijao i crkvenu službu.

S ovim godisnjom s Ročkog Polja nemamo doduši nikakvog posla, jer niti smo dјaci, da idemo k njemu u školu, niti imamo dobro glasove, da bismo mogli stupiti u njegov pjevački zbor. Kad prolazimo mimo njega, mi ga pozdravimo kako dolijedljim ljudima. Tako je bilo i nekog dana. Nas nekoliko mladića prošlo je uz njega. Išli smo jedan za drugi, kao vojnici. Mi smo ga lijepo pozdravili. Budući da smo išli kao vojnici, pa je jedan od nas komandirao "al passo" (korakom). Kad je učitelj-svećenik čuo, valjda si je pomislio, da se mi nježu izravljamo, pa nas stao nazivati raznim imenima, koji ne dolikuju njegovom staležu. Mi smo išli mirno dalje i nismo odgovorili ništa, ali ipak smo ostali začudjeni, kad smo čuli onakova neujljivoda predhodnica i vrijednjača strane jedne takove osobe. Ono nije svakako bio primjer, koji bi morao jedan svećenik da daje nama prostim ljudima. Ako bismo i bili neonesani, dužnost je učenjih, da nas poduce. — Mladić Kom.

Stavlja za sobom ženu i petro djece. **Sirite „Istarsku Rijeć“**

kalta u Zagrebu. Majstor me je volio i vječovo mi, pa me slao s robom Mariji Biestrici na proštenje. — Znao je on i to, da djevojke volje kupovati u mlađa monika, nego li u starca. (Kad toga djed zasutek) Razapnem svoj sator, razredbam robu i prodajem, kad li se do moj satora protište lijepe i zdrava djevojka, kao zlatna jabuka. Nije meni stoga uzdrhala ruka i ples, a se jezik, nego udje u mene neka hraprost, a sam osjetiti, kako mi se oti krije. Bio sam dečko, a znao sam i to, da je mnogo djevojki zapinjalo oko za moj brk. Pozdravim ju veselo: Zdravo Cvetušićka! Kako si?

Ona će na to veselo: "Što ti mene vječovo mi, da sam se stotinu puta za jedno igrali i — glavu sam ti razbijao. Tereza se blago nasmijesi i reče: "Misliš sam, da me ne čes prepoznam?" Sastavim hro prstenja, ogrlica i drugih sitinica, za-motam sve te i pruzim joj: Na, Terezo, nosi to kući. Djevojka, što su se u to mjesto pogadjale, namignu jedna drugoj. Ljubav ne može od ženе sakriti bas ničko. Tereza ode, a ja sam gleđao i na nje. Obla ramena, dok se je god moglo. Da je htjela, sav bih joj sator darovao, tarka snaga sagrije me svega. Ogledavam sam se po onoj vrevi svijeta, ali Terezo nigrdje više...

Vratim se u Zagreb. Tereza mi se ukazivala u pameti. Ja ove tajne ne bih enda

IZ VODICA.

Smrtno mlađe na snijegu.

Naša se je kršćanica zađenula duhokim bijelim ruhom. Žima treba da nam dade svoj dar. Od toga može da čovjek nastrada uslijed svoje nemarnosti. I danas evo vam javljamo žalosnu vijest, da je jedan naš čovjek platio životom svoju neopreznost za vrijeme studenog.

Mladić Ivan Ribarić iz Vodica br. 13, od 27 godina išao je dne 20 ovog mjeseca u Podgrad, gdje je imao jednu raspravu s područnom šefom, Stanku Stanku Ribariću isto iz Vodica. U Podgradu je rasprava svršila time, da su se obojica nagodile. Iz Podgrada su se objicaju za jednu putu kući u Vodice. Naravski daju najprije u Podgradu zagrijali svoje želude kapljom rujnog vinca. Put je dalek, pa su misili, da će lakši proći, ako ih mašina topi. Kad su došli u Golac, zaustavili su se u jednoj krčmi. S njima su bili još neki Voditani. Tu su isplili dva dupljaka vina. Nekoju su otišli prije, a nekoji kasnije kući. Spomenuta dva Ribarića išli su skupa. Već su se bili uspeli na putu i reče svome drugu, da on ne može dalje. Stanko ga je nagovarao, neki da je vidio da Ivan ne može da ide, to ga je ostavio. Sigurno je Ivan bio napisit, pa nije mogao ići. Kad je Stanko došao u Vodice, išao je kući Ivanovoj i javio učinkanima, da je Ivan ostao u snijegu, na cesti. Kako su kod Ivanovih kod kuće bile samo ženice, a još k tomu jedna bolesna, to nije niko ifaćo po Ivanu.

Kad se u četvrtak selo probudio i prvi su putnici krenuli cestom po svome poslu, naši su na cesti na Ivana, koji je ležao smrznut u snijegu. Vjest o takovoj smrti silno je porazila cijelo selo. Ivan je valjda u veselom stanju na snijegu zaspao. Nije osjećao hladnoće, dok ga je alkohol grijeo, ali poslije je zamrzao i tako umro.

Kako se okruglo plaća nerazborito uživanje alkohola! Koliko se puta čita u novinama, a koliko nam i stariji ljudi pričaju, kako pijani stradavaju na putu za vrijeme velike studeni. No još imade među našim ljudima takovih, koji ne će da slusaju uputa, koje im se daje, ili ne će da se po njima vladaju. Žalosni svrsetak Ivana Ribarića opomenut će više od jednoga, a još k tomu jedna bolesna, to nije niko ifaćo po Ivanu.

Kad se u četvrtak selo probudio i prvi su putnici krenuli cestom po svome poslu, naši su na cesti na Ivana, koji je ležao smrznut u snijegu. Vjest o takovoj smrti silno je porazila cijelo selo. Ivan je valjda u veselom stanju na snijegu zaspao. Nije osjećao hladnoće, dok ga je alkohol grijeo, ali poslije je zamrzao i tako umro.

Kao da svakog dolaska vlaka, tako je u četvrtak ujutro izasao Manzini, pred Kantanarsku staciju sa crvenim fenjerom (teralom), da daje znači: da se vlak zaustavi. Taj znak se daže po danu crvenom zastavom. Dolazio je vlak, koji polazi iz Pule u 5 sati ujutro. Vlak se je približavao selu. Neki babiljati jednog našeg dobrog mladića. Skoro ni ne vjerujemo da ga više nema među nama. A on spava u hladnoj zemlji, pokriven naslegom snijeh-pahućicama. I kao da mu je taj nježni snijeg otežao, pa kad nestane snijeg, kao da će se Ivana povratio životna snaga. Nu on spava vječni san. Bog mi dusi prosti i laka mu bila zemlja!

IZ ROČA.

U Roču već više vremena nemamo svoga župnika. K nama dolazi misija humski župnik već, g. Kurelić. Neko je putovalo i očito i učitelj iz Ročkog Polja, da je kao svećenik obavijao i crkvenu službu.

S ovim godisnjom s Ročkog Polja nemamo doduši nikakvog posla, jer niti smo dјaci, da idemo k njemu u školu, niti imamo dobro glasove, da bismo mogli stupiti u njegov pjevački zbor. Kad prolazimo mimo njega, mi ga pozdravimo kako dolijedljim ljudima. Tako je bilo i nekog dana. Nas nekoliko mladića prošlo je uz njega. Išli smo jedan za drugi, kao vojnici. Mi smo ga lijepo pozdravili. Budući da smo išli kao vojnici, pa je jedan od nas komandirao "al passo" (korakom). Kad je učitelj-svećenik čuo, valjda si je pomislio, da se mi nježu izravljamo, pa nas stao nazivati raznim imenima, koji ne dolikuju njegovom staležu. Mi smo išli mirno dalje i nismo odgovorili ništa, ali ipak smo ostali začudjeni, kad smo čuli onakova neujljivoda predhodnica i vrijednjača strane jedne takove osobe. Ono nije svakako bio primjer, koji bi morao jedan svećenik da daje nama prostim ljudima. Ako bismo i bili neonesani, dužnost je učenjih, da nas poduce. — Mladić Kom.

nikomu otkrio na svijetu. Pazio sam, da se kada god ne odam, ali sto mi se dogodi? Sjednemo mi kafje s majstorom za ručak. Pojedemo juhu, a majstor je volio. Dobrote je bilo već četvrtdeset dvije godine u grubu u grobu. To vam je ovako bilo: U Zagrebu zavlađa vodenja bolest. Obolim i u majstorici i kći jezinja, svi su me svi mierni. Ja baš dominisih, kako ku se ozentiti i zatukam veselo u svaglas. Društvo prasne u smijeh, a ja se tgnem i počesem za uho...

Sve uzalud! Ja sam posve drugi čovjek. Ne mislite da sam biljedio i kutilio. A joj je kafje pitomno srišni, što hoda na tobom u sobu i baselu, po ulici, jede ti iz ruke i ne može da bude bez tebe, a kad ju odvedeš u zeleni lug, ona digne glavu, gleda u daljinu, osjeća nešto tajanstveno, pa pojuri, ne znajući ni za što, ni kuda, te nikad više tebi na ocju... Radio sam kao mraz, više nego prije te me je gospodar vrio volio. Najljepši komad mesa u zdjeli gledao je uvijek pred mje. Imao je on i kler, lijepu, vrijednu i dobar djevojčiku. Znao sam je majstorovu želju. Mi u najljepšoj slozi i štovanju, posla koliko ti dragi, imetak lijep, a ja kuću kući. Majstori, ja idem kući. Što se po onoj vrevi svijeta, ali Terezo neba: Majstori, ja idem kući. On se prepane. Nudi mi veću plaću, majstori plaće, a opet mučno, što se ljudi toliki staraju za mene. Kako da im se oduzim? Nikako. Mučno mi je bilo nositi kakav dug, što ga ne mogu oduziti. Čovjek dapače ne može da čini onomu dobroru, komu je testka obvezra, jer je ne može oduzeti. Odoh u bolnicu na svu službu. Svi i dan gore. Ne ima tu sale. Umiru ljudi, taj sutra putuje u mrtvačnicu. Vidim ja da je i meni baciti opanke na tavan. Jedna skaf, pa da će i mene. Ne dam ja, da vi se. One velike bolničke papuće na noge, nje više ne mogao, pa u gačama i kosulji Harmonic prema "Bjeloj raci". Uh, mučno dojdoh onako naduvren kao buhanj! Premaši se majstori, a malo što nije palo. Uvihali se za glavu i progovori kroz uze: "Što si dosao?" Majstori, ja cu leći u kolju. Volim umrijeti ovđe, nego da me kolju. Znam, da je dosao kraj, ali onamo

Franina i Jurina

va Vladivostoke.

Fr.: Hvala Bogu! sada smo već i vi na Vladivostokel! I da nas je volja, sada; bimo libno mogli sest-nā cući i poč ravnog doma.

Jur.: Bimo, ma ne čemo. Kada smo na tance, tancajmo! Na pute smo, da vidimo ča više sveta, a mi ga lepo gledajmo, dokle ga se negledamo.

Fr.: A pak neka bude, kako ćeš ti Nego kade j' ta Rus? Ča ti zaspravobecal, da će naš čekat na stacione.

Jur.: Prit će on, ne boj se! Nego najprvo, da te malo navadim, kako ćeš s njim.

Fr.: Ala daj, navadi me, kako kada znaš!

Jur.: On se zove Jegorin, ma ti ga vatek zovi Ilja Nikolajević. Ilja mu je ime, da ga je dobil na krste, a Nikolaj mu se j' zval otac. Ako se je ono zval tvoj pokojni otac?

Fr.: Martin — Bog mi pamituj!

Jur.: To valja da mu valje rečes, zač i on tebe zvat Franina Martinović!

Fr.: A kako će pak jedno bude zvat?

Jur.: Jurina Andrejević, zač se je moj otac, kako kakov je. Zato govoriti s njim, kako kakov je malo. Zato govoriti s čovjekom govoriti?

Jur.: On je naš prvo Rus, a i čovečina kakov je. Kakav je malo. Zato govoriti s čovjekom govoriti?

Jur.: Bim je s njim govoril i drugače, ma ča je znam? Čagod mi dva po svete prćemo, to valje pride, po onem nesrećnem telegrafre prez žice va "Istarsku Reč", pak ne bim otel da im sporadi nas nijedan kumedijs.

Jur.: Pusti ti mane, da ja timunim. Ja znam, ča se sna i ča se nme; ča se more i ča se ne more.

Fr.: A kako čemo se s njem razmet?

Jur.: Lepo. On govoriti kako i mi — po istarsku. Kada sam se s njim spoznala va Foizberge, on ni s njim spoznala. Ostatko, da je srušio, aki ne spoznala. Skoro je počeo vratiti, aki ne spoznala. Žalosni svrsetak. Ostali dječaci, da je pustio, da je učitelj srušio. Sto puti mi je rekao, da je srušio, da je učitelj srušio. Mi ovako bili, da su mi srušili. Bile su mi druge, a mi je bilo druge, a opet mučno, što se ljudi toliki staraju za mene. Kako da im se oduzim? Nikako. Mučno mi je bilo nositi kakav dug, što ga ne mogu oduziti. Čovjek dapače ne može da čini onomu dobroru, komu je testka obvezra, jer je ne može oduzeti. Odoh u bolnicu na svu službu. Svi i dan gore. Ne ima tu sale. Umiru ljudi, taj sutra putuje u mrtvačnicu. Vidim ja da je i meni baciti opanke na tavan. Jedna skaf, pa da će i mene. Ne dam ja, da vi se. One velike bolničke papuće na noge, nje više ne mogao, pa u gačama i kosulji Harmonic prema "Bjeloj raci". Uh, mučno dojdoh onako naduvren kao buhanj! Premaši se majstori, a malo što nije palo. Uvihali se za glavu i progovori kroz uze: "Što si dosao?" Majstori, ja cu leći u kolju. Volim umrijeti ovđe, nego da me kolju. Znam, da je dosao kraj, ali onamo

